

OKUL ÖNCESİ KURUMLARA DEVAM EDEN 5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ İLKOKUL HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Arş. Gör. Duygu Şallı
Marmara Üniversitesi
duyarsal@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada; okul öncesi kurumlara devam eden 5-6 yaş çocuklarının ilkokul hakkındaki düşüncelerinin; 3 boyutta incelenmesi amaçlanmıştır. Bu boyutlar çocuklarının ilkokul ile ilgili olumlu düşünceleri, ilkokul ile ilgili olumsuz düşünceleri, ilkokuldan beklentileri şeklinde belirlenmiştir. Araştırmada çocukların görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2015–2016 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin 3 merkez ilçesinde yer alan milli eğitim bakanlığına bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim alan 5-6 yaş grubundan rastgele seçilmiş 50 çocuk oluşturmuştur. Araştırmada 15 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından örneklemdaki çocukların ifadeleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılarak kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda; çocukların genel olarak ilkokulla ilgili olumlu düşünceleri olduğu ve ilkokula gitmek istedikleri ama olumsuz olarak gördükleri bazı özellikler yüzünden kaygıları olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucuna dayanarak; ailelerin çocuklarına ilkokul hakkında nasıl bilgi vermeleri gerektiği ile ilgili seminerler düzenlenmesi ve çocukların yıl içerisinde birkaç kez farklı ilkokula gezi düzenleyerek buradaki uygulamalara katılmaları ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: 5-6 yaş çocukları, ilkokul.

5-6 YEAR OLD PRESCHOOL CHILDRENS IDEAS ABOUT PRIMARY SCHOOL

Abstract

This study tries to find out different ideas considering 5-6 year old children's point of views from three dimensional aspects. These dimensions clarify preschool's children positive and negative feelings and their expectations toward their school. Regarding the content analysis of this study, it is based on qualitative research. The samples of study were gathered between 2015-2016 school year in Istanbul province in three districts center preschools on 50 5-6 year old children which all participated schools were depending on the national education ministry. 15 open ending questions are applied in the research. This study is categorized the different and same responses of children's point of views. At the end of study, most of children stated their positive feeling toward going to school but because of some negative effects, they stated somewhat anxious feelings about it. Based on the result of study, there is a need for holding conferences and seminars for parents; also, there is a need for having excursion to different school to improve the results.

Keywords: 5-6 year-old children, preschool.

GİRİŞ

Hangi öğretim kademesinde olursa olsun okula başlama; farklı ve yeni deneyimleri içermesi bakımından heyecan verici bir süreçtir. Çocuk bu süreçte, içinde doğup büyüdüğü ve kendini güvende hissettiği aile kurumunun dışındaki bir kuruma ve farklı bir ortama adım atar. Bu yeni ortam kendine özgü kuralları, yerine getirilmesi gereken görev ve sorumlulukları ve yeni yaşamsal deneyimleri içeren evden farklı bir sosyal çevredir (Erkan,2011). Başka bir deyişle anasınıfından birinci sınıfa hareket olarak algılanan geçiş, çocukların alışkın

oldukları rutinden ve çevreden ayrılmaları ile rollerin ve beklentilerin değiştiği, kendileri için belirsiz bir ortama yerleşmeleri olarak tanımlanmaktadır (Harper, 2006).

Okul öncesi dönem; çocukların bütünsel gelişimlerinin desteklenerek, ilköğretim için gerekli becerilerin kazandırıldığı sistemli çalışmaların bütünüdür. Aynı zamanda çocuğu temel eğitimin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışlara hazırlayıcı nitelikte olmalıdır; çünkü okul öncesi ve ilköğretimin hedeflerinin paralellığı, çocukların başarısını ve uyumunu etkileyen önemli bir faktördür (Kandır ve diğerleri; 2010). Çocukların ilköğretime başlaması için bazı temel becerilerin gerektiği ise inkâr edilemez bir gerçektir (Dereli, 2012). Bu yeni sosyal çevrede çocuk, ilk kez formal eğitimin gerektirdiği planlı ve programlı öğretim etkinliklerine katılmak ve ilköğretim birinci sınıfın en önemli görevi olan okuma-yazma ve temel aritmetik becerilerini öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır. Çocuğun bu yeni sosyal çevrenin beklentilerini karşılayabilmesi ve bu yeni ortama uyum sağlayabilmesi belli bir düzeyde hazır bulunuşluğu gerektirmektedir (Erkan,2011). Dolayısıyla ilköğretime başarılı geçiş ancak eğer çocuk duygusal, psikolojik fiziksel ve zihinsel gelişim açısından ilköğretime yerleşebilecek düzeye gelmesi ile sağlanabilir. Erken çocukluk döneminde başarılı olan ve gelişimi desteklenen çocukların bu başarı ve gelişimlerini ilköğretim döneminde artırarak sürdürmeleri olasıdır (Akt.Dereli.2012; Yeboah,2002).

İlköğretimin sorumluluklarını kolayca yerine getirebilmesi, çocuğun genetik olarak sahip olduğu özellikleri kadar, bu özellikleri potansiyeline uygun olarak getirtirebileceği sosyal çevrenin ona sağladığı olanaklarla da yakından ilgilidir. Bu nedenle aile ortamı ve sosyal çevre çocuğa sağladığı olanaklar ve yaşantılarla okula hazırlıklı olmada önemli bir rol oynar (Erkan,2011).

Çocuğun okul eğitimine başlamadan önce belirli bir olgunlaşma düzeyine gelmesi gerektiği araştırmacılar tarafından zorunlu bir ön koşul olarak ifade edilmiştir. Çocuğun okula başlamadan önce bu konuda yeterince öğrenim yaşantısını alması ve bunu başaracak zihinsel ve psikolojik yeterliliğe de sahip olması gerekmektedir. Bu yeterlilik için birçok araştırmacının belirttiği gibi kalıtsal özelliklerin yanında şartlar da çok büyük önem arz etmektedir (Çataloluk, 1994). İlköğretime hazırlık, çocuğun herhangi bir duygusal karışıklığa uğramadan kolayca ve yeterli olarak öğrenebilmesi olduğuna göre (Akt.Yavuzer, 2000-2; Oktay, 1999) bu duygusal karışıklığı yaşamaması için; bir sonraki eğitim basamağı olan ilköğretim ile ilgili doğru ve gerçekçi bilgileri edineceği kaynaklara da sahip olması önemlidir. Aksi takdirde ilköğretim ile ilgili edindiği kulaktan dolma bilgilerle kendi duygularını doğru bir şekilde yönlendirmesi beklenemez. Öyle ki çocuğun ilköğretime başlarken rahat bir şekilde öğrenebilmesinin gerçekleşmesi için kendisinin de ne tür beklentileri olduğunu bilmek, onları ilkokulda mutlu edecek ve tedirgin olmalarına sebep olacak faktörlerin neler olduğunu bilmek eğitimciler ve anne babalar için çok değerli bir kılavuz niteliğinde olacaktır. Özellikle son yirmi yılda, çocukların aktif birer öğrenen oldukları görüşünün kabul görmesinin bir getirisi olarak çocukların kendi öğrenmeleriyle, hayatlarıyla, deneyimleriyle ilgili düşüncelerinin dinlenmesi oldukça önem kazanmıştır (Akt; Koçyiğit.2014; Mayall, 2000) Bu bağlamda bu araştırma ilkokula geçişin çocukların bakış açısıyla incelenmesi ve ilkokula yönelik olarak çocukların düşünceleri açısından okul öncesi eğitime ilişkin öneriler getirmeyi amaçlaması bakımından önemli görülmektedir. Bu düşünceden hareketle okul öncesi kurumlara devam eden 5-6 yaş çocuklarının ilkokul hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi çalışmanın temel amacını oluşturmuştur.

Sınırlılıklar

1. Çalışmanın örneklemi; milli eğitim bakanlığına bağlı resmi okul öncesi kurumlara devam eden 60 -72 aylık 50 çocuk ile,
2. bulgular, okul öncesi çocukların ilkokul hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için hazırlanan görüşme formu ile elde edilen verilerle,
3. verilerin toplandığı örneklem grubunda yer alan çocukların aileleri, orta sosyo- ekonomik düzey ile sınırlıdır.

Önem

İlkokula geçişin çocukların bakış açısıyla incelenmesi ve ilkokula yönelik olarak çocukların düşünceleri açısından okul öncesi eğitime ve ilkokula ilişkin öneriler getirmeyi amaçlaması bakımından önemli görülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (Fenomenoloji) deseni kullanılmıştır.

Örnekleme

Araştırmanın örneklemini 2015–2016 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin 3 merkez ilçesinde yer alan milli eğitim bakanlığına bağlı resmi okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim alan 5-6 yaş grubundan rasgele seçilmiş 50 çocuk oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada 15 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce okul öncesi çocukların ilkokul ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla ilgili literatürden destek alınarak 20 soruluk bir soru havuz oluşturulmuştur. Daha sonra alanda uzman 10 kişinin görüşleri çerçevesinde çalışarak soruların ifade ediliş şekilleri üzerinde düzeltmeler yapılmıştır. Bu sorular çalışma grubunun haricinde 5-6 yaş grubunda olan 20 kişilik bir grup öğrenciye uygulanarak pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma sonrası öğrencilerden gelen dönütler ve alanda uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda, sorularda düzeltmeler yapılarak soru formundaki soru sayısı 15 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Çocukların kendilerini rahat hissedebilecekleri bir ortam sağlandıktan sonra çocuklarla teker teker görüşme yapılarak sorulara verdikleri cevaplar kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Tüm çocuklarla görüşme yapıldıktan sonra sorulara verilen cevaplar içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Sorulara verilen cevapların benzerlik ve farklılıkları doğrultusunda sorular 3 alt başlık şeklinde düzenlenmiş ve verilen cevaplar bu başlıkların altında toplanmıştır. Belirlenen bu başlıklar; okul öncesi dönem çocuklarının ilkokul ile ilgili olumlu düşünceleri, okul öncesi dönem çocuklarının ilkokul ile ilgili olumsuz düşünceleri ve okul öncesi dönem çocuklarının ilkokul ile ilgili beklentileri şeklindedir.

Çocuklarla yapılan görüşmeler sonucunda alınan cevaplar tek tek incelenerek belirlenen alt başlıklar altında toplandıktan sonra frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Elde edilen frekans ve yüzdeler belirlenen alt başlıklara göre yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokul ile İlgili Olumlu Düşünceleri

Kategori	f	%
Öğrenme	18	36
Bahçe	18	36
Kantin	8	16
Büyüme	6	12
Toplam	50	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi; okul öncesi dönem çocuklarının ilkokulla ilgili dile getirdikleri olumlu özelliklerin başında % 36 lık bir oranla öğrenme ve bahçeye çıkma gelmektedir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde; çocuklar okuma yazma öğrenmek, matematik öğrenmek, İngilizce öğrenmek istediklerini; bahçe konusunda ise teneffüse çıkmak ve ilkokulun bahçesinin büyük olmasından dolayı daha rahat hareket edeceklerini ve bu özellikleri açısından da ilkokulu olumlu gördüklerini ifade etmişlerdir. Araştırmanın diğer bulgularına göre; çocukların % 16’sı ilkokulda kantine gidebilmeyi olumlu görürken, % 12’ si ise ilkokula gitmenin büyüme anlamına geldiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 2: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokul ile İlgili Olumsuz Düşünceleri

Kategori	f	%
Ödev	16	32
Kalabalık	13	26
Ceza	8	16
Büyük Çocuk	6	12
Temizlik	4	8
Karmaşık	3	6
Toplam	50	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi; okul öncesi dönem çocuklarının ilkokulla ilgili dile getirdikleri olumsuz özelliklerin başında % 32’lik bir oranla ödev gelmektedir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde ödevlerin çok fazla olması, ödevlerini yanlış yapma ve ödevlerini bitirememesi ile ilgili kaygılarını dile getirmişlerdir. Araştırmanın bulgularına göre çocukların dile getirdiği diğer olumsuz özellikler; %26 oranında okulun kalabalık olması, % 16 okulda ceza verilmesi, % 12 okulda büyük çocukların olması, % 8 okulun temiz olmaması, % 6 ise; okulun karmaşık olması şeklindedir.

Tablo 3: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokuldan Beklentileri

Kategori	f	%
Oyun, eğlence ve oyuncak	26	52
Ortam	13	26
Öğrenme	7	14
Etkinlik	4	8
Toplam	50	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi; okul öncesi dönem çocuklarının ilkokuldan beklentileri ilgili dile getirdikleri özelliklerin başında % 52’lik bir oranla oyun, oyuncak ve eğlence gelmektedir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde çocukların ilkokulda okuma yazma veya başka bilgileri öğrenmek istedikleri ama bunları oyun oynayarak öğrenmek istedikleri, oyun oynamaya zaman ayrılmasını istedikleri görülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre çocukların ilkokulla ilgili diğer beklentileri ise; % 26 oranında okulun ortamının güzel ve eğlenceli görsellerle süslü olması, % 14’ ü çocukların birçok şey öğrenmek istemesi, % 8’ i ise; etkinlik yapmak istemeleri şeklindedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

1-Araştırmanın bulgularına bakıldığında okul öncesi çocuklarının ilkokulla ilgili birçok olumlu düşüncelerinin olduğunu ortaya çıkmıştır. Bu olumlu düşünceleri yaratan özellikler olarak ta ilkokulda birçok bilgi öğrenmek, bahçede oyun oynamak, büyümek ve kantinden alışveriş yapmayı ifade etmişlerdir. Çocukların ilkokulla ilgili bu tarz olumlu düşüncelerinin olması anne babaların çocuklarına ilkokulu anlatırken bu ifadelerden faydalandıkları şeklinde yorumlanabilir.

2-Araştırmanın sonuçlarına göre çocukların ilkokulla ilgili olumlu düşünceleri olduğu gibi birçok olumsuz düşüncelerinin olduğu da ortaya çıkmıştır. Olumsuz olarak gördükleri özellikler olarak ta; ilkokulda çok fazla ödev ve cezanın olduğunu düşünmeleri, okulu kalabalık ve karmaşık olarak görmeleri, ilkokulda büyük çocukların olması ve ilkokulu kirli olarak görmelerini sayabiliriz. Çocukların ilkokulla ilgili olumsuz düşüncelerinin; yakın çevresinde ilkokula giden çocukların anlatımlarından etkilendikleri şeklinde yorumlanabilir.

3-Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında; okul öncesi dönem çocuklarının ilkokulda oyun ve oyuncak olması, ilkokulun güzel ve temiz bir ortamının olması, eğlenceli sıklımayacakları bir yer olması ve öğretmenlerin ceza vermeyen, iyi davranan kişiler olması ile ilgili beklentileri olduğu ortaya çıkmıştır. Koçyiğit, S (2014)’ in yaptığı araştırmada da okul öncesi dönem çocuklarının ilkokulla ilgili karmaşık ve büyük olması ile ilgili olumsuz

düşüncelerinin olduğu yönünde bu araştırmanın bulgularıyla benzer nitelikte bulguları vardır. Ancak bu araştırmadan farklı olarak okul öncesi çocuklarının ilkokulla ilgili sadece olumsuz düşüncelerinin olduğu söylenmektedir. İlkokulun fiziki bakımdan olumsuz özellikleri ile ilgili çocukların söylediklerini destekler nitelikte okul öncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, okul öncesi ve sınıf öğretmenliği eğitim üyeleri, okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte eğitim kurumlarındaki fiziksel ortam arasındaki farklılığı sorun olarak belirtmişlerdir(Yapıcı ve Ulu; 2010)

4-Özetle okul öncesi dönem çocuklarının yeni bir sürü bilgi öğrenmek için ilkokula gitmek istediklerini ama gittikleri okulda oyun oynamak istediklerini; bunun yanı sıra çok fazla ödev verilmesi, okulun karmaşık ve kalabalık olması gibi olumsuz özelliklerinden dolayı bazı tedirginlikler yaşadıklarını söyleyebiliriz.

Neticede çocukların ilkokul ile ilgili olumlu veya olumsuz düşüncelerinin oluşmasında rol oynayan kaynakların; çocukların anne babaları, arkadaşları, yakın çevreleri, bazı çocukların abi ve ablalarının olduğunu, dolayısıyla ilkokul ile ilgili gerçek bilgiyi edinebilecekleri nitelikli kaynakların olmadığını görmekteyiz. Bütün bunlara dayanarak anne babaların çocuklarına ilköğretimle ilgili bilgi vermeden önce bu bilgileri ne şekilde vermeleri gerektiği ile ilgili bazı eğitimler almaları gerektiği kaçınılmazdır.

Nitekim okula hazırlık ile ilgili yapılan bir çalışmada (Koçyiğit, 2009) ebeveynlerin ve ilkokul öğretmenlerinin düşüncelerine göre çocukların ilkokul hakkında bilgilendirilmesi sorumluluğunun öncelikle ailede ve öğretmende olduğu belirtilmektedir(Akt; Koçyiğit, 2014).

ÖNERİLER

Programa yönelik öneriler

- 1-Okul öncesi eğitim kurumları ve ilkokul arasındaki fiziksel farklılıkların çocukların çoğunluğu için olumsuz olarak görülmesinden dolayı ilkokulların çocuklara yönelik olarak küçük değişiklikler yapılarak tekrar düzenlenmesi önerilebilir.
- 2-İlkokul ve okulöncesi eğitim kurumlarda uygulanan programların birbirine paralel ve tamamlayıcı şekilde hazırlanması önerilebilir.
- 3-Okul öncesi eğitimde de çocuklara hafta sonu için küçük sorumluluklar vererek ödev sistemine alışmaları sağlanması önerilirken, ilkokulda ödevleri aşamalı olarak arttırılması çocukları bıktırmayacak şekilde düzenlenmesi önerilebilir.
- 4-Anne babaların çocuklarına ilkokul hakkında nasıl bilgi vermeleri gerektiği ile ilgili okullarda ailelere belirli aralıklarla seminerler düzenlenmesi önerilebilir.
- 5-Çocukların ilkokul ile ilgili gerçekçi fikirler edinebilmesi için yıl içerisinde birkaç kez farklı türde ilkokullara gezi düzenleyerek buradaki uygulamalara katılmaları önerilebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

- 1- Okul öncesi çocukların ilkokul ile ilgili görüşleri farklı değişkenler açısından incelenebilir.
- 2- Aynı çalışma farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarıyla ve özel okulda eğitim gören okul öncesi çocuklarla tekrar yapılabilir.

Not: Bu çalışma 5- 6 Şubat 2016 Tarihlerinde Antalya’da düzenlenen 2nd International Congress on Education, Distance Education and Educational Technology- ICDET’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Çataloluk, C. (1994), “Farklı Sosyo - Ekonomik Ve Kültürel Ortamlarda Yetişen Çocukların Okul Olgunluğu Açısından Karşılaştırılması”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dereli, E.(2012,Mayıs-Haziran). Okulöncesi Öğretmenleri İle İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretime Hazırlık Süreci İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılarak İncelenmesi.Akademik Bakış Dergisi, Sayı:30 08.02.2016 tarihinde <http://www.akademikbakis.org> adresinden alınmıştır

Erkan,S.(2011). Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrenciler İçin Okula Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 40: 186-197.

Harper, L. J. (2006). Transition Voices: Perspectives, Concerns, And Discontinuities Expressed By Children, Parents, And Teachers As Children Transition From A University-Affiliated Kindergarten To A Public School First Grade. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 66, 4293.

Kandır, A. Tezel -Şahin, F., Dilmaç, B. ve Yazıcı, Elçin. (2010). İlköğretime Geçiş Sürecinde Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları, *9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20-22 Mayıs 2010)*, Elazığ, s. 207-210

Koçyiğit, S. (2014). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokul Hakkındaki Görüşleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 08.02.2016 tarihinde <http://www.estp.com.tr/wp-content/uploads/2014/11/14-5-kocyigit-tr.pdf> adresinden alınmıştır.

Yapıcı, M. Ulu, F. B. (2010). İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Okul Öncesi Öğretmenlerinden Beklentileri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (1) 43-55.

Yavuzer, H. (2000-2), "Çocuk Psikolojisi", İstanbul: Remzi Kitabevi, 19. Basım.